

OBSAH

NA ÚVOD O VČELÁCH 3

Včela a včelstvo 3

Život včelstva 7

MED 12

Jak med vzniká 12

Původ medu – nektar a medovice 12

Sběr nektaru včelami 15

Vznik medu 15

Získávání medu – medobraní 17

Složení a vlastnosti medu 18

Z čeho se med skládá 18

Laboratorní parametry medu 24

Med a glykemický index 29

Krystalizace medu 31

Použití ztuhlého medu bez ohřívání 32

Pastování medu 32

Ztekucování medu 33

Druhy medů 35

Zeměpisný původ medu 37

Jednodruhové medy 37

Jedovaté medy 38

Kojenecký botulismus 43

Falšování a vady medu 44

Prodej medu 46

Skladování medu 47

Med v kuchyni 48

Perníky 48

Perníkové figurky vykrajované 49

Dobré perníčky podle farské kuchařky 52

Peprníky 52

- Další druhy dobrot s medem 53
- Cookies z čokoládových a ovesných vloček 53
 - Cornflakes placičky 53
 - Voňavé skořicové sušenky 54
 - Bochánky 55
 - Medové kokosky 55
 - Medové muffiny s jogurtem 56
 - Ovesné hromádky s meruňkami 56
 - Datlové medové tyčinky 56
 - Velšské medové koláčky 57
 - Skotské medové palačinky 57
 - Mramorový medovo-čokoládový dort 57
 - Žlutkové řezy 58
 - Medový krém se sezamem 58
 - Irská medová pěna 58
 - Medové semifredo 59
 - Tradiční skotská zmrzlina se sněhovými pusinkami 59
 - Müsli s medem ořechové 59
 - Müsli s medem kokosové 59
 - Sladký popcorn 60
 - Koljivo s medem 60
 - Medomáslo 60
 - Babiččina bezinková povidla 61
 - Pomerančovo-medová marmeláda 61
- Maso a přílohy s medem 61
- Kuřecí kousky ve sladko-kyselé omáčce 61
 - Medová kuřecí stehna 62
 - Kuře a medový pórek 62
 - Medovo-česnekové masové kuličky 62
 - Karotka na medu a pomerančích 63
 - Glazovaná cibule 63
- Nealkoholické nápoje s medem 63
- Ovocné medové šťávy a sirupy 63
 - Medová limonáda ovocná 64
 - Pomerančová medová výživná limonáda 64
 - Medová limonáda s ovocem 64
 - Ledová káva s džusem 64
 - Horká aromatická medová limonáda 65
 - Horká ostružinová medová limonáda 65
 - Mátový medový sirup 65
 - Medový koktejl s mátou 65
 - Medovo-meruňkový mléčný koktejl 65

- Medovo-čokoládové mléko 66
- Banánový koktejl s medem 66
- Jahodový koktejl s medem 66
- Medový kokosový koktejl 66
- Medový oříškový smetanový koktejl 66
- Ptačí mléko 66
- Okurkový nápoj s medem 67
- Historické recepty z knihy Medové cukrářství 67
- Alkoholické nápoje 68
 - Medovina 68
 - Medové pivo 71
 - Medový ocet 73
 - Medové likéry 74
- Med v domácí lékárně 75
 - Balzám na nervy 79
 - Elixír učitelů 79
- Med v domácí kosmetice 79
 - Pleťová voda liliová 80
 - Ibiškové tonikum 80
- Zajímavosti o medu 80

VČELÍ VOSK 82

- Jak vosk vzniká 82
- Včelí plásty 83
 - Geometrie plástů 83
 - Stavba plástů v divočině 84
 - Stavba plástů v úlech 86
 - Mezistěny – jejich výroba a použití 86
- Získávání a čištění vosku 87
 - Čištění včelího vosku 90
 - Jak získat vosk pro domácí potřebu 91
 - Skladovatelnost vosku 91
- Složení včelího vosku 91
 - Fyzikální vlastnosti vosku 91
 - Chemické vlastnosti vosku 94
 - Další druhy vosků 96
- Kontrola kvality vosku 98
 - Jiné látky voskového charakteru 99
- Výroba svíček 101
 - Knot 102
 - Svíčky stáčené z mezistěn (válcová, spirálová) 103
 - Svíčky vrstvené z mezistěn 104

- Svíčky lité 104
- Rozehřívání vosku 105
- Formy na svíčky 107
- Odlévání svíček do forem 109
- Svíčky vzniklé namáčením nebo poléváním knotu voskem 110
- Svíčky vyráběné tažením 111
- Povrchová úprava a balení svíček 111
- Svícný 112
- Odlévání kovů metodou ztraceného vosku 113
- Další možnosti využití vosku 113
 - Politura na nábytek 113
 - Tmel na kámen 114
 - Štěpařský vosk 114
 - Lešticí pasta 114
 - Tekuté leštidlo 114
 - Vodovzdorná úprava textilu a papíru 115
 - Impregnace na kůži 115
- Vosk v potravinářství 115
- Vosk ve farmacii a kosmetice 116
 - Základ pro kosmetické krémy 117
 - Bylinkové krémy na ruce a obličej 117
 - Krém proti akné 118
- Bělený vosk 118
- Zajímavosti o včelím vosku 119

PYL 121

- Biologie pylu 121
- Sběr a ukládání pylu v úlu 124
- Pyl ve výživě včel 126
- Získávání rouskového a plástového pylu 126
- Složení a kontrola kvality pylu 129
- Domácí využití pylu 132
 - Pleťová maska s pylem 133
- Pyl v domácí lékárně a ve farmacii 133
- Pyl v medu 134
 - Příprava palynologického preparátu 134
- Zajímavosti o pylu 135

MATEŘÍ KAŠIČKA 136

- Vznik mateří kašičky 136
- Mateří kašička ve výživě včel 137
- Získávání a skladování 138

Medovo-čokoládové mléko	66
Banánový koktejl s medem	66
Jahodový koktejl s medem	66
Medový kokosový koktejl	66
Medový oříškový smetanový koktejl	66
Ptačí mléko	66
Okurkový nápoj s medem	67
Historické recepty z knihy Medové cukrářství	67
Alkoholické nápoje	68
Medovina	68
Medové pivo	71
Medový ocet	73
Medové likéry	74
Med v domácí lékárně	75
Balzám na nervy	79
Elixír učitelů	79
Med v domácí kosmetice	79
Pleťová voda liliová	80
Ibiškové tonikum	80
Zajímavosti o medu	80

VČELÍ VOSK 82

Jak vosk vzniká	82
Včelí plásty	83
Geometrie plástů	83
Stavba plástů v divočině	84
Stavba plástů v úlech	86
Mezistěny – jejich výroba a použití	86
Získávání a čištění vosku	87
Čištění včelího vosku	90
Jak získat vosk pro domácí potřebu	91
Skladovatelnost vosku	91
Složení včelího vosku	91
Fyzikální vlastnosti vosku	91
Chemické vlastnosti vosku	94
Další druhy vosků	96
Kontrola kvality vosku	98
Jiné látky voskového charakteru	99
Výroba svíček	101
Knot	102
Svíčky stáčené z mezistěn (válcová, spirálová)	103
Svíčky vrstvené z mezistěn	104

- Medovo-čokoládové mléko 66
- Banánový koktejl s medem 66
- Jahodový koktejl s medem 66
- Medový kokosový koktejl 66
- Medový oříškový smetanový koktejl 66
- Ptačí mléko 66
- Okurkový nápoj s medem 67
- Historické recepty z knihy Medové cukrářství 67
- Alkoholické nápoje 68
 - Medovina 68
 - Medové pivo 71
 - Medový ocet 73
 - Medové likéry 74
- Med v domácí lékárně 75
 - Balzám na nervy 79
 - Elixír učitelů 79
- Med v domácí kosmetice 79
 - Pleťová voda liliová 80
 - Ibiškové tonikum 80
- Zajímavosti o medu 80

VČELÍ VOSK 82

- Jak vosk vzniká 82
- Včelí plásty 83
 - Geometrie plástů 83
 - Stavba plástů v divočině 84
 - Stavba plástů v úlech 86
 - Mezistěny – jejich výroba a použití 86
- Získávání a čištění vosku 87
 - Čištění včelího vosku 90
 - Jak získat vosk pro domácí potřebu 91
 - Skladovatelnost vosku 91
- Složení včelího vosku 91
 - Fyzikální vlastnosti vosku 91
 - Chemické vlastnosti vosku 94
 - Další druhy vosků 96
- Kontrola kvality vosku 98
 - Jiné látky voskového charakteru 99
- Výroba svíček 101
 - Knot 102
 - Svíčky stáčené z mezistěn (válcová, spirálová) 103
 - Svíčky vrstvené z mezistěn 104

- Svíčky lité 104
- Rozehřívání vosku 105
- Formy na svíčky 107
- Odlévání svíček do forem 109
- Svíčky vzniklé namáčením nebo poléváním knotu voskem 110
- Svíčky vyráběné tažením 111
- Povrchová úprava a balení svíček 111
- Svícný 112
- Odlévání kovů metodou ztraceného vosku 113
- Další možnosti využití vosku 113
 - Politura na nábytek 113
 - Tmel na kámen 114
 - Štěpařský vosk 114
 - Lešticí pasta 114
 - Tekuté leštidlo 114
 - Vodovzdorná úprava textilu a papíru 115
 - Impregnace na kůži 115
- Vosk v potravinářství 115
- Vosk ve farmacii a kosmetice 116
 - Základ pro kosmetické krémy 117
 - Bylinkové krémy na ruce a obličej 117
 - Krém proti akné 118
- Bělený vosk 118
- Zajímavosti o včelím vosku 119

PYL 121

- Biologie pylu 121
- Sběr a ukládání pylu v úlu 124
- Pyl ve výživě včel 126
- Získávání rouskového a plástového pylu 126
- Složení a kontrola kvality pylu 129
- Domácí využití pylu 132
 - Pleťová maska s pylem 133
- Pyl v domácí lékárně a ve farmacii 133
- Pyl v medu 134
 - Příprava palynologického preparátu 134
- Zajímavosti o pylu 135

MATEŘÍ KAŠIČKA 136

- Vznik mateří kašičky 136
- Mateří kašička ve výživě včel 137
- Získávání a skladování 138

Složení mateří kašičky	139
Domácí využití mateří kašičky	141
Mateří kašička jako tržní produkt	141
Mateří kašička ve farmacii a kosmetice	142
Zajímavosti o mateří kašičce	143

PROPOLIS 144

Propolis ve včelstvu	144
Získávání propolisu	145
Složení a kontrola kvality	145
Propolis v domácnosti	147
Surový propolis na bradavice	147
Lihová tinktura	147
Vodný výluh	148
Propolisové masti a krémy	149
Balzám na rty	150
Propolisová inhalace	150
Kloktadlo	150
Čípky s propolisem	150
Použití u domácích zvířat	150
Propolis ve farmacii	151
Zajímavosti o propolisu	152

VČELÍ JED 153

Složení a tvorba včelího jedu	153
Úloha žihadel a jedu ve včelstvu	154
Toxicita včelího jedu pro člověka	156
Co dělat při pobodání včelami	156
Alergie na včelí jed	157
Získávání žihadel a včelího jedu	157
Včelí jed v lidové medicíně	159
Včelí jed v rukou lékaře	159
Zajímavosti o včelím jedu	160

VČELÍ PLOD 161

VČELAMI OVLIVNĚNÁ VODA	163
POUŽITÁ LITERATURA	164